

KIURUVEDEN KAUPUNGINHALLITUKSEN EETTISET OHJEET

Kaupunginhallitus 9.1.2017 § 19

Tekijä: Va. kaupunginsihteeri

Tuomo Sallinen

1. JOHDANTO

Kaupungin johtamisella tarkoitetaan vastuun kantamista ja hallintaa lainsäädännön asettamista kaupungin perustehtävistä, kunnan asukkaiden hyvinvoinnista ja paikallisesta elinvoimasta. Hyvällä johtamisella edistetään avoimuutta ja luottamusta päätöksentekoon, luodaan edellytyksiä eri toimijoiden väliselle yhteistyölle ja asukkaiden osallistumisen mahdollisuuksille. Johtamistehtävät jakaantuvat luottamushenkilöille ja johtaville viranhaltijoille. Johtavien viranhaltijoiden ja luottamushenkilöiden välinen yhteistyö on erityisen tärkeää johtamisen toimivuuden turvaamiseksi.

Kuntien muodostaessa yhä laajempia kuntakonserneja, korostuu johtamisessa kokonaisuuden ymmärtäminen ja hallinta sekä aktiivisen omistajuuden avulla tavoiteltavat tulokset. Kiuruveden kaupunkikonserni muodostuu emokaupungista ja sen määräysvallassa olevista yhteisöistä. Yhteisö, jossa kunnalla on kirjanpitolaissa tarkoitettu määräysvalta, on kaupungin tytäryhteisö. Kiuruveden kaupungin merkittävimmät tytäryhteisöt ovat Kiinteistö Oy Kiurunkulma ja Kiuruveden yritysKiinteistöt Oy. Hyvään johtamiseen kuuluu jatkuva konsernirakenteen arviointi toiminnan tarkoituksenmukaisuuden, tuloksellisuuden ja aktiivisen omistajaohjauksen näkökulmasta. Keskeisiä toimijoita omistajaohjauksessa ovat kaupunginvaltuusto, kaupunginhallitus, kaupunginjohdaja, johtavat viranhaltijat ja tarkastuslautakunta.

Kaupungin johtamiseen kohdistuu entistä enemmän paineita, joita aiheuttavat kaupunkilaisten odotukset ja valveutuneisuus. Erilaisten verkosto- ja vuorovaikutussuhteiden lisääntyminen, poliittisen kulttuurin muuttuminen sekä sosiaalisen että perinteisen median roolin kasvaminen asettavat uusia vaatimuksia hyvälle johtamiselle ja päätöksenteon avoimuudelle. Internetin ja muun viestintäteknologian kehityksen myötä asianmukaisen tiedottamisen järjestäminen vaatii entistä parempaa asioiden ennakkointia ja hallintaa.

Hyvän johtamisen toteuttamiseksi siihen liittyvistä käytäntöjä ja sääntöjä on tärkeää suunnitella ja kehittää jatkuvasti. Kuntien toimintaa tukevat yhteisöt, kuten Kuntaliitto ovat julkaisuissaan korostaneet lainsäädännön ohella myös kuntien omien, lainsäädäntöä tukevien ohjeistusten merkitystä. Myös uudessa kuntalaissa korostetaan ennakoinnin tärkeyttä kunnan toiminnassa, joten Kiuruveden kaupungissa päätettiin lähteä valmistelemaan kaupunginhallituksen eettisiä ohjeita.

Kaupunginhallituksen eettisten ohjeiden tarkoituksena on kiinnittää sen jäsenten ja siihen kuuluviin johtavien viranhaltijoiden huomiota omaan toimintaansa sekä edistää yleisesti koettujen myönteisten arvojen ja tavoitteiden toteutumista kaupungissa. Eettiset ohjeet eivät lainsäädännön tavoin ole velvoittavia. Niiden tarkoituksena on kehittää kaupunginhallituksen työskentelyä ja päätöksentekoa tulevaisuuden muuttuvassa toimintaympäristössä. Kiuruveden kaupunginhallituksen eettisten ohjeiden pohja-aineistona on käytetty Kuntaliiton ja sisäministeriön julkaisuja sekä Espoon ja Helsingin kaupunkien eettisiä ohjeistuksia ja periaatteita.

2. YLEISESTI EETTISISTÄ ARVOISTA KUNTAJOHTAMISESSA

Suomessa ei ole yleisesti poliitikkoja koskevaa kattavaa eettistä säännöstöä, mutta kuntalain (365/1995, 1.6.2017 alkaen 69.2 §) 32.2 §:n mukaan ”*kunnan luottamushenkilön tulee edistää kunnan ja sen asukkaiden parasta sekä toimia luottamustehtävässään arvokkaasti tehtävän edellyttämällä tavalla.*” Kunnallishallinnon tärkeimpään lakiin kirjattuna säännös alleviivaa vaatimuksen tärkeyttä. Säännös ilmentää luottamushenkilön moraalis-eettistä vastuuta. Se kohdistuu erityisen voimakkaana juuri vastuullisessa asemassa oleviin luottamushenkilöihin, joiden tulee edustaa kunnan asukkaita ja välittää heidän mielipiteensä kunnalliseen päätöksentekoon.

On kuitenkin selvää, että luottamustehtävän poliittinen luonne jo sinänsä merkitsee, että henkilöt suhtautuvat asioihin ja niiden hoitamiseen eri lailla. Säännös on luonteeltaan ennen kaikkea ohjeellinen ja se korostaa toiminnan moraalisia ja eettisiä arvoja. Luottamushenkilöjärjestelmän uskottavuus on paljolti sen mukaista, millainen käsitys kansalaisilla on kyseisestä järjestelmästä. Tämä johtaa myös siihen, että erityisesti vaikutusvaltaisille luottamushenkilöille asetetaan yksityiselämänsäkin suhteen huomattavasti tavallisia viranhaltijoita ja kansalaisia korkeammat vaatimukset.

Yleisesti käytettyjen määritelmien mukaan eettisten arvojen mukainen toiminta pyrkii sosiaalisen, teknisen, taloudellisen ja poliittisen toiminnan sekä yksilön ja ihmiskunnan parhaaksi. Etiikka kohdistuu arvoihin ja vastuihin ja niiden painotukseen, valtaan ja valtasuhteisiin sekä käyttäytymiseen ja käyttäytymisen arvostukseen. Arvopohja ja myönteiset arvovaraukset ja -ihanteet saavat taustakseen vallitsevan kulttuurin omine perinteineen ja tapoineen. Etiikan arvoperustaan sisältyvät kunniallisuus, oikeudenmukaisuus, lainkuuliaisuus, rohkeus, rehellisyys, luottamuksellisuus, vastuuntunto, aloitteellisuus, avoimuus ja kohtuullisuus. Lisäksi etiikassa korostuvat kohteliaisuus, solidaarisuus, yhteinen hyvä, hyväntahtoisuus ja inhimillisyys. Käsitellyt arvot ohjeistuksineen ovat - yleispiirteisyydessäänkin - sellaisia, joilla on merkitystä kunnallisen itsehallinnon arkipäivässä ja kaupungin toiminnassa.

Kiuruveden kaupunginhallituksen eettiset ohjeet pohjautuvat edellä käsiteltyjen eettisten arvojen mukaiseen toimintaan. Kaupunginhallitus pyrkii toimimaan kunnallishallintoa ohjaavan lainsäädännön, yleisesti tunnustettujen myönteisten eettisten arvojen ja periaatteiden edellyttämällä tavalla. Eettisten ohjeiden laatimisen keskeisenä tavoitteena on myös pyrkiä lisäämään avoimuutta ja luottamusta kaupunginhallituksen toimintaan. Demokratia perustuu pohjimmiltaan poliittisiin johtajiin tunnettuun luottamukseen.

Kaupunginhallituksen eettisten ohjeiden osalta on kuitenkin muistettava, että ne eivät saa liiaksi rajoittaa luottamushenkilön poliittisia perus- ja ihmisoikeuksia, kuten sananvapautta. Kaupungin asukkaiden vaaleissa valitsevat edustajat nauttivat korostettua oikeutta tuoda esille luottamustointa hoitaessaan niitä asioita, joita pitävät tärkeinä. Sananvapauden osalta kysymys vahvimasta poliittisesta perusoikeudesta, jonka toteutuminen on turvattava laajasti.

3. KIURUVEDEN KAUPUNGINHALLITUKSEN EETTISET OHJEET

Yleiset ohjeet

- Kaupunginhallitus johtaa Kiuruveden kaupungin hallintoa ja valmistelee valtuuston käsittelemät asiat, panee ne täytäntöön sekä vastaa kaupungin hallinnosta ja taloudesta. Kaupunginhallitus valvoo kaupungin etua, päätösten lainmukaisuutta, edustaa kaupunkia ja käyttää sen puhevaltaa. Hallitustyötä johtaa sen puheenjohtaja.
- Kaupunginhallitus sitoutuu noudattamaan lakeja, asetuksia ja niiden pohjalta tehtyjä kaupungin sisäisiä ohjeistuksia. Kaupunginhallituksen jäsenten on oltava tietoisia hallitustyötä koskevista laeista, säännöksistä ja viranomaisohjeista. Kaupungin viranhaltijat vastaavat tarvittavasta neuvonnasta ja koulutuksen järjestämisestä.
- Kaupunginhallitus katsoo, että sen parhaat avustavat voimavarat kunnallisen päätöksenteko-organisaation ja kaupungin työntekijöiden ohella ovat Kiuruveden asukkaat, yhteisöt ja yritykset. Kaupunginhallitus huomioi asianmukaisesti asukkaiden, yhteisöjen ja yritysten näkemykset päätösten valmistelussa sekä edistää yhteistyötä omalla toiminnallaan.
- Kaupunginhallituksen jäsenet käyttäytyvät vakaasti ja arvokkaasti sekä luottamustehtävissään että vapaa-ajallaan.
- Kaupunginhallitus toimii avoimesti, oikeudenmukaisesti, rehellisesti, tasa-arvoisesti, yhdenvertaisesti ja inhimillisesti. Se tukee ja edistää yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa toiminnassaan sekä vastustaa kaikenlaista syrjintää.
- Kaupunginhallituksen johtaminen ja esimiestyö perustuvat myönteiseen ja ihmisiin luottavaan ihmiskäsitykseen. Kaupunginhallitus arvostaa henkilöstön osaamista, kokemusta ja erilaisuutta.

Hallituksen työskentelyä ohjaavat ohjeet

- Kaupunginhallituksen jäsenet kunnioittavat erilaisia mielipiteitä ja toimintatapoja. Lisäksi kaupunginhallitus hyödyntää monipuolisesti sen jäsenten tietoja ja taitoja.
- Kaupunginhallituksen jäsenet luottavat toisiinsa ja jakavat avoimesti tietoa toisilleen.
- Kaupunginhallituksen työskentelyssä asioita nostetaan rohkeasti esille, niitä argumentoidaan monipuolisesti ja rakentavasti. Päätöksenteko perustetaan riittävään käytettävissä olevaan, luotettavaan ja objektiiviseen tietoon.

- Kaupunginhallitus ei salli toiminnassaan väärinkäytöksiä, esimerkiksi epärehellisiä, epäeettisiä tai kaupunkikonsernin ohjeita rikkovia tai lainvastaisia tekoja. Kaupunginhallitus vastustaa korruptiota ja harmaata taloutta kokonaisuudessaan.
- Kaupunginhallitus ja sen jäsenet eivät vaadi, ota vastaan tai hyväksy vieraanvaraisuutta, lahjoja ja muita etuja, joilla pyritään vaikuttamaan tai voidaan olettaa vaikuttavan sen toimintaan ja päätöksentekoon. Kaupunginhallitus pitää huolta siitä, että kaikki sen toiminta on puolueetonta ja myös näyttää siltä.
- Kaupunginhallituksen jäsenen on vältettävä sen kaltaisia toimenpiteitä, joilla hän voisi hankkia epäasianmukaista henkilökohtaista ammatillista tai liiketoiminnallista etua luottamustoimensa päättymisen jälkeen.
- Kaupunginhallitus painottaa viestinnässään avoimuutta. Tiedotus kuntalaisille ja muille sidosryhmille tapahtuu valmistelusta ja päätöksenteosta aktiivisesti ja ennakoivasti. Yksityisyyden suojaa kunnioitetaan, kun hallituksessa käsitellään kuntalaisten ja sidosryhmien tietoja. Kaupunginhallituksen päätöksistä ja linjauksista tiedottaa pääsääntöisesti hallituksen puheenjohtaja, kaupunginjohtaja tai kaupunginsihteeri ellei muuta sovita erikseen.
- Kaupunginhallituksen päätökset ovat julkisia, mutta sisäiset keskustelut eivät ole. Sisäisissä keskusteluissa käsitellyjä asioita ja niihin liittyviä asiakirjoja ei levitellä ulkopuolisille tai viedä asiattomasti julkisuuteen. Salassa pidettäviä tietoja ei käytetä omaksi taikka toisen hyödyksi tai toisen vahingoksi.
- Kaupunginhallitus on rohkea uudistaja. Rohkeus merkitsee ennakkoluulottomuutta ja luovuutta, avoimuutta, nykyisen kyseenalaistamista ja rohkeutta tehdä asioita uudella tavalla. Rohkeuteen sisältyy kokeilut ja myös niihin liittyvien epäonnistumisten kestäminen. Kaupunginhallitus välttää kuitenkin tarpeetonta riskinottoa.
- Kaupunginhallituksen jäsenet varaavat riittävästi aikaa hallitustyöskentelyyn. Kokeneemmat kaupunginhallituksen jäsenet tukevat uusia jäseniä parhaan kykynsä mukaisesti.

LÄHTEET

Espoon kaupunki

Espoon eettiset periaatteet ja käytännön toimintatavat ”Code of conduct”

Luettavissa osoitteessa: <http://espoo04.hosting.documenta.fi/kokous/2015332770-19-6.PDF>
(2.1.2017)

Helsingin kaupunki

Helsingin kaupungin eettiset periaatteet

Luettavissa osoitteessa: <http://www.hel.fi/www/helsinki/fi/kaupunki-ja-hallinto/strategia-ja-talous/strategiaohjelma/eettiset-periaatteet> (2.1.2017)

Kuntaliiton julkaisut

Ojakoski Maria: Eettinen ulottuvuus Kuntajohtamisessa

Sisäministeriö

Ryynänen Aimo: Kunnan luottamushenkilö – edustaja, päättäjä ja poliitikko